

VÝCHOVA K PODNIKANIU V PREDMETE TECHNIKA

DEVELOP ENTREPRENEURIAL SKILLS IN THE SUBJECT TECHNOLOGY

Michal FÖLDESI

Resumé

V práci, ktorej názov je Výchova k podnikaniu v predmete Technika, je hlavným cieľom ozrejniť význam rozvoja podnikavosti na hodinách Techniky a v praxi overiť náš navrhnutý projekt, ktorý je zameraný na rozvoj podnikavosti.

Abstract

The main objective of this final paper is recognizing the importance of developing entrepreneurial skills in the lessons of Technology as well as practical verification of our proposed project, which aims to develop entrepreneurship.

ÚVOD

Už žiaci základných škôl si musia rozvíjať ducha podnikavosti, pretože je to jednou z kľúčových kompetencií, ktorú potrebuje každý absolvent školy pre úspešné pôsobenie v každej pracovnej profesii, resp. pozícii. Táto oblasť sa však veľmi rýchlo rozvíja a mení, preto je s výchovou k podnikavosti úzko spätá téma celoživotného vzdelávania. Komisia EÚ pre podnikanie odporúča, aby výchova k podnikavosti na základných školách bola zameraná na rozvoj osobných kvalít žiakov, najmä tvorivosti, iniciatívnosti a samostatnosti, ktoré pozitívne vplývajú k rozvoju pozitívnych postojov k podnikaniu.

Významnú úlohu vo vyučovacom procese preto zohráva aj formovanie k podnikavosti u žiakov na všetkých úrovniach vzdelávania. Keďže je výchova k podnikavosti na Slovensku iba v začiatkoch, je potrebné, aby sa duch podnikavosti rozvíjal už u žiakov na základných školách. Z tohto dôvodu sme sa aj mi zamerali na danú kompetenciu. Učebné osnovy Technickej výchovy so zameraním na výchovu k podnikaniu na základnej škole je možné zaradiť do vzdelávacej oblasti Človek a svet práce a realizovať v rámci školského vzdelávacieho programu.

VÝCHOVA K PODNIKAVOSTI

Pre výchovu k podnikaniu je nevyhnutné poznať výklad pojmu podnikavosť. Je niekoľko definícií tohto pojmu. Najvýstižnejšie definuje podnikavosť J. Timmons, keď uvádza, že: „Podnikavosť je schopnosť vytvoriť a vybudovať niečo prakticky z ničoho. Je to iniciovanie, tvorba, budovanie podniku alebo organizácie, na rozdiel od pozorovania, analyzovania a rozprávania o podniku či organizácii. Je to spôsobilosť vidieť príležitosť tam, kde iní vidia chaos, protirečenie, zmätok. Je to schopnosť vytvoriť tím spolupracovníkov, ktorí dokážu efektívne doplniť vaše schopnosti, váš talent. Je to spôsobilosť nájsť, využívať a kontrolovať zdroje a mať istotu, že v čase, keď budete peniaze potrebovať najviac, tak ich aj budete mať. Je to ochota podstúpiť vopred vykalkulované riziko a následne urobiť všetko možné, aby ste dosiahli svoj cieľ.“ (Criteria for Youth Entrepreneurship Education, 2004).

Turek vo vzťahu medzi pedagogikou a výchovou k podnikavosti (education for entrepreneurship) konštatuje, že je v pedagogike novým pojmom, ktorého obsah nie je ešte ustálený. V širšom chápaní sa pod výchovou k podnikavosti rozumie formovanie pozitívnych postojov k podnikaniu a schopností, ktoré sú dôležité pre podnikavosť: iniciatívnosť,

tvorivosť, ochota riskovať, zodpovednosť, nezávislosť. V užšom chápaní sa pod pojmom výchova k podnikavosti rozumie výcvik ako založiť a viesť nejaký podnik (firmu). (Turek, 2005)

Za posledné roky sa výchova k podnikaniu dostala v rôznych podobách aj do škôl. Predmet vyučovaný na základných a stredných školách s názvom Výchova k podnikaniu poskytuje žiakom odborné a praktické poznatky z podnikateľskej činnosti. Napríklad na Slovensku sa daný predmet vyučuje na Základnej škole Brehy, kde spomínaný predmet vyučuje pani riaditeľka, s ktorou sme riešili a konzultovali danú problematiku. Ďalej sa vyučuje aj na SOŠ Kežmarok metódou projektového vyučovania.

Výchova k podnikaniu môže byť v rámci školského vzdelávacieho programu. Žiaci získavajú zručnosti a schopnosti potrebné pre podnikateľov, ako napríklad riešenie problémov, správne rozhodovanie, schopnosť komunikovať, plánovať, riadiť, dokázať prijať cudzie kritéria, prevziať a ukázať iniciatívu, vyrovnáť sa s chybou a byť tvorivý. Predmet umožňuje v praxi priamo aplikovať teoretické poznatky z iných predmetov, predovšetkým z ekonomiky. Poskytuje praktické poznatky o kompletnej postupnosti nevyhnutných krokov pri zakladaní malého podniku. Žiaci potrebné zručnosti a vedomosti získavajú formou praktických cvičení. Výchovu k podnikaniu je možné aplikovať aj do predmetu Technika na základných školách.

PROJEKT – „UČÍME SA PODNIKAŤ“

Základnou úlohou žiakov v našom projekte, ktorý sme nazvali Učíme sa podnikat' je vytvoriť návrh hračky (vypracovaný metodický list – vid' príloha A), pričom jednotlivé úlohy, ktoré žiaci budú vykonávať sa spájajú so sylabami predmetu Technika u žiakov základnej školy. (Földesi, 2010)

Jeho časová dĺžka predstavovala 4 vyučovacie hodiny a riešili ho vekovo zmiešané skupiny žiakov 8 ročníka ZŠ, pričom boli žiaci zadelení do skupín.

Cieľom projektu je vypracovať návrh hračky žiakmi základnej školy, naučiť žiakov pracovať v tíme, schopnosť komunikácie, tvorivého riešenia a rozvoja podnikavosti. Využitie poznatkov z matematiky, informatiky a technickej výchovy.

Postupovali sme v nasledujúcich krokoch:

1. Oboznámili sme žiakov s úlohami, témou a priebehom projektu.
2. Rozdelili sme žiakov do skupín.
3. Žiaci mali napísať súhrn informácií v textovom editore
4. Žiaci mali od prezentovať navrhnutý produkt v prezentačnom programe.

K špecifickým cieľom v rámci projektu sme zaradili v prvom rade vytvorenie názvu podniku, logo, ale i samostatné rozdelenie si jednotlivých funkcií v ich podniku. Ich úlohou bolo i navrhnutie hračky (rozmery, farbu, účel), grafické spracovanie vytvoreného návrhu, správna voľba materiálu, z ktorého bude hračka vyrobená a objektívne navrhnutie ceny nimi vytvorenej hračky s miestom, kde by sa mala predávať. Nemenej podstatnou úlohou by bola propagácia hračky (reklama) a následná prezentácia návrhu spolužiakom.

Na riešenie jednotlivých úloh žiaci používali školské priestory a využívanie dostupnej techniky (PC, internet), literatúry, časopisov. (Földesi, 2010)

Projekt trval 4 vyučovacie hodiny. Prvé dve hodiny pozostávali z teórie, na ktorej by sa žiaci naučili základným pojmom a úlohám, ktoré sú spojené s podnikaním. Zvyšné dve vyučovacie hodiny sa venovali praktickej časti, kde žiaci plnili zadané úlohy v rámci cvičnej firmy.

Hodiny teórie obsahovali témy:

1. Cvičná firma. Prečo si založiť cvičnú firmu?
2. Podnik a jeho oddelenia, pojem podnikanie.
3. Práca v jednotlivých oddelení, úlohy v oddeleniach.
4. Odbytové hospodárstvo.
5. Reklama.

Hodiny praktickej časti pozostávali z týchto úloh:

1. Zvoliť si meno podniku a predmet podnikania.
2. Navrhnuť logo, prípadne slogan firmy.
3. Voľba riaditeľa a zamestnancov oddelení.
4. Tvorba ceny výrobku.
5. Spôsob predaja.
6. Propagácia výrobku. (Földesi,2010)

Žiakov sme zadelili do skupín, pričom každá zo skupín predstavovala samostatnú cvičnú firmu,

Pripravili sme i písomnú prípravu učiteľa na vyučovaciu hodinu. Prvé dve prípravy sa venovali teoretickej časti projektu a posledné dve sa zaoberali praktickou časťou projektu.

VÝSLEDKY PROJEKTU „UČÍME SA PODNIKAŤ“

Výskumný súbor tvorili žiaci druhého stupňa základnej školy na Krčméryho ulici v Nitre. Výskumný súbor tvorilo 28 žiakov. 15 žiakov bolo z 8.A triedy a 13 žiakov z 8.B triedy

Žiaci boli rozdelení do 8 skupín. Štyri skupiny v 8. A a štyri skupiny v 8. B. Každá jedna skupina predstavovala fiktívnu firmu. Úlohou každej firmy bolo vyplniť vopred pripravenú tabuľku, do ktorej sa vpisovali potrebné informácie, ako napríklad názov firmy, logo firmy, hračku, ktorú budú vyrábať, popis danej hračky, a cena.

Z výsledkov experimentu nám vznikli nasledovné fiktívne firmy s názvami:

- Nipaveli
- Toysburger
- J.T.B toys
- Robot – dog s. r. o.
- Danbo a.sTM
- GKBS toys
- World Bear
- SK autičko

Pri spracovaní výsledkov z projektu sme získali nasledovné údaje, ktoré sme štatisticky spracovali do jednotlivých tabuliek a grafov.

V experimente sme overovali nasledovnú hypotézu H:

H - Žiaci pri riešení projektu zameraného na rozvoj podnikateľských kompetencií dosiahnu výkon minimálne 80 %.

Hypotézu smer overovali pomocou výsledkov z hodnotenia jednotlivých projektov od všetkých skupín. Pri správnom vypracovaní každej úlohy, ktorá bola v šablóne projektu sme udelili 2 body, za čiastočne vypracovanú úlohu 1 bod a za nesprávne, respektíve nevypracovanú úlohu 0 bodov. Firma mohla maximálne teda získať 12 bodov, z čoho 80% je 9,6 bodu.

V triede 8.A nám vznikli firmy Nipaveli, Toysburger, J.T.B toys, Robot – dog s. r. o.

Z vypracovaných šablón jednotlivých firiem sme získali nasledovné údaje. Firma Nipaveli získala maximálny počet bodov, čiže 12. Firma Toysburger získala v projekte 10 bodov. Firma J. T. B. toys získala zo všetkých štyroch firiem najmenej bodov a to 8 bodov. Posledná firma Robot – dog s. r. o. skončila s výsledkom 11 bodov.

Pre lepšiu prehľadnosť ponúkame výsledky v nasledujúcej tabuľke 1.

Tabuľka 1 Počet získaných bodov firiem v projektoch triedy 8. A

Firma	Počet bodov	Úspešnosť v %
Nipaveli	12	100
Toysburger	10	83,33
J.T.B toys	8	75
Robot – dog s. r. o.	11	91,66

V 8. B triede nám vznikli firmy GKBS toys, SK autíčko, Danbo a.sTM a World Bear. Zo spracovania údajov sme získali nasledované výsledky. Firma GKBS toys získala 9 bodov. Firma SK autíčko dosiahla 10 bodov, rovnaký počet získala aj firma Danbo a.sTM. Najviac bodov získala firma World Bear a to maximálny počet 12 bodov. Výsledky firiem znázorňuje nasledujúca tabuľka 8.

Tabuľka 2 Počet získaných bodov firiem v projekte v triede 8.B

Firma	Počet bodov	Úspešnosť v %
GKBS toys	9	75
SK autíčko	10	83,33
Danbo a.sTM	10	83,33
World Bear	12	100

Po vyhodnotení výsledkov firiem v jednotlivých triedach sme prešli k celkovému hodnoteniu výsledkov všetkých ôsmich fiktívnych firiem, ktoré nám vznikli v rámci experimentu. Jednotlivé získané údaje sme vyhodnotili a výsledky sme vyhodnotili pomocou tabuľky 3.

Tabuľka 3 Celkový prehľad výsledkov z experimentu

p. č.	Firma	Počet bodov	Úspešnosť
1.	Nipaveli	12	100 %
2.	Word Bear	12	100 %
3.	Robot – dog s. r. o.	11	91,66 %
4.	Toysburger	10	83,33%
5.	SK autíčko	10	83,33%
6.	Danbo a.s.TM	10	83,33%
7.	J.T.B. toys	9	75%
8.	GKBS toys	9	75%

Každá z firiem si svoju úlohu splnila a vypracovala daný projekt. Podľa zadaných úloh a podľa kritérií ich splnenia sme zostavili celkové poradie firiem, ktoré najlepšie obstáli v projekte „Učíme sa podnikat“. Ako už bolo uvedené, za správne vypracovanú úlohu získala firma 2 body, za čiastočne vypracovanú úlohu 1 bod a za nesprávne, respektíve nevypracovanú úlohu 0 bodov.

Celková úspešnosť v oboch triedach pri vypracovaní projektu zameraného na podnikanie predstavovala 86,45 %. Môžeme konštatovať, že hypotéza číslo 2 sa nám potvrdila, nakoľko bol minimálny výkon nad 80%.

ZÁVER

Cieľom práce bolo vypracovať a v praxi zrealizovať návrh projektu pre žiakov základných škôl v predmete Technika, ktorý je zameraný na výchovu k podnikaniu, a ktorý by ich naučil základným podnikateľským praktikám a viedol by ich k podnikavosti a rozvoju tejto kompetencie. Vypracovaný návrh projektu je určený pre žiakov 8 ročníka. Projekt sme nazvali „Učíme sa podnikat“. Vďaka projektu sa žiaci naučili pracovať v tíme, komunikovať medzi sebou a spoločne hľadať riešenia pre jednotlivé zadané úlohy.

Sme si vedomý toho, že nami realizovaný experiment sa konal na vzorke iba 28 žiakov ale naše výsledky môžu dopomôcť k tomu, že Výchova k podnikaniu bude zahrnutá do vyučovacieho predmetu Svet práce alebo ako samostatný predmet v rámci voliteľného predmetu či už na základných alebo na stredných školách.

LITERATÚRA (12b, bold, veľké písmo, zarovnat vľavo)

- *Criteria for Youth Entrepreneurship Education* [online]. (cit. 2005-08-15). Dostupné na internete: <http://www.entre_ed.org/entre.criteria.htm>.
- FÖLDESI, M.: *Rozvoj podnikateľských kompetencií v predmete technika*. Bakalárska práca. Nitra : UKF, 2010. 36 str.
- HORÁK, V. a kol.: *Učebnica technických prác pre 8.ročník základnej školy s vyučovacím jazykom slovenský*. Bratislava: SPN, 1982. 133str.
- *Odporúčanie európskeho parlamentu a rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (2006/962/ES)*. [online]. 2006, [cit. 2009-12-15]. Dostupné na internete: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:S K:PDF>>
- TUREK, I. 2005. Formovanie podnikavosti žiakov a študentov – jeden z hlavných cieľov vzdelávacej politiky EU. In *Pedagogické rozhľady* [online]. 2005, č. 4/2005 [cit.2010-15-01]. Dostupné na internete: <www.rozhlady.pedagog.sk/cisla/p4-2005.pdf>